

Fák és cserjék nyomában (Bakony-vidék, Balaton-medence)

Ahogy mindig, most is jó érzéssel veszek kezembe egy tartalmas, szép kiadványt. De azt is őszintén megvallom, hogy némi irigység is erőt vett rajtam ezzel a könyvvel kapcsolatban. Már hogyan lenne irigylésre méltó az a szellemi frissesség és alkotóvágy, aminek birtokában valaki 91 éves korában könyvet ír, és azt saját maga ki is adja. Mert ez azért nem olyan nagyon gyakori eset...

Mi készítené egy ugyancsak szépkorú nyugdíjast erre? A kérdésre négy évtizedes személyes ismeretségünk alapján egyértelmű választ tudok adni. A Természet iránti alázatos tisztelet és a még ebben a korban is csillapíthatatlan, szenvedélyes érdeklődés. Ez még kiengesztel a tudásátadás igényével és képességével. Egyszerű a képlet, már csak pár száz óra munkát kell elvégezni, és megszületik egy B5-ös méretű, 319 oldalas, mintegy 1000 saját, színes fényképpel illusztrált mű.

A szerzővel, *Tóth Sándorral* valamikor az 1980-as évek közepén, hallgatóként, Sopronban találkoztam először. A Liszt Ferenc Művelődési Központban tartott egy vetített képes előadást, „Csofaldátos rovarvilág” címmel, ami meglehetősen nagy hatással volt rám. Egyrészt a ragyogó képek, másrészt az előadó karaktere miatt, akinek minden mondatán átsütött a saját tapasztalatokon alapuló tárgyi tudás és az elhivatottság. Az előadás üzenete számomra meglehetősen egyértelmű volt: Valahogy így érdemes csinálni!

Ezzel persze már el is árultam egy „titkot”. *Tóth Sándor* nem erdész, nem dendrológus, hanem egy kiváló entomológus. Húszat meghaladja az általa jegyzett rovarfajta témájú könyvek, önálló kiadványok száma (böglyökről, zengőlegyekről, fűrkészlegyekről, szünyogokról, szitakötőkről), hogy az egyéb szakmai/tudományos közleményeket ne is említsük. A Bakonyi Természettudományi Múzeum (Zirc) egykori igazgatójaként meghatározó szerepet játszott a Múzeum létrehozásában és fejlesztésében, valamint a „Bakony természeti képe” kutatási program beindításában, illetve az ehhez kapcsolódó kiadványok megszületésében.

Ez a könyv azonban a fákról és cserjékről szól, tulajdonképpen egy kései „szerelemgyerek”. Rövid idézet a szerzőtől: „A fák és cserjék fiatal koromban való megismerését elsősorban az erdőhöz való szoros kötődésnek, a tavasztól ősziig való gombaszedésnek, a külön-

böző vadgyümölcsök rendszeres keresésének köszönhettem. A fák szeretete, főleg az idős fák tisztelete életem során mindeddig megmaradt.”

Az első fejezet egy rövid önéletrajz, aminek segítségével a mélyen gyökerező természetszeretet megértésén túl egy meglehetősen „színes” és egy cseppet sem könnyű gyerekkor rajzolódik ki. Bujkál a nyilasok kényszersertoborzása előtt, 16 évesen csillésként dolgozik az Ajkai Szénbányánál... Amikor a kéziratot olvasva egy e-mailben utaltam erre, a következőt válaszolta: „*Valóban. Ennek ellenére örülök, hogy nem most vagyok gyerek/fiatal, és nem kell egész nap nyomkodnom az okostelefont!*”

A „bemutakozás” után fafajonkénti bontásban listázza a Bakony-vidék és a Balaton-medence rekord méretű fajt a mellmagassági törzskerület és a koordináta megadásával. Az óriások, matuzsálemek mellett szót ejt a terület híres-nevezetes fáiról és a képes fákról is. Ismertetést kapunk a régió arborétumairól és parkjairól, ahol különleges és/vagy szép fákkal találkozhatunk. A tömör bemutatásokat csalogató fényképek teszik még színesebbé.

Álljon itt egy rövid idézet *Bartha Dénes* előszavából: *Nem akármilyen ka-*

taszter állt össze a Bakony-vidék és a Balaton-medence lokálpatrióta kutatója által! Hazai viszonylatban páratlan, de a famatuzsálemek és faóriásokat nagyobb tiszteletben tartó német, svájci vagy éppen angol területen is elismeréssel nyugtázzhatják e könyv napvilágra jöttét. Nagyszerű lenne, ha minél többen követnék *Tóth Sándor* példáját, és saját szűkebb pátriájukban leltároznák, dokumentálnák, fényképeznék az arra érdemes fákat.

A könyv kétharmada tulajdonképpen egy dendrológiai album. Rendszertani csoportosításban a régióban előforduló fászfűfélékről ad rövid ismertetést, ismét csak beszédes, színvonalas fényképek társaságában. Érdeklődő amatőrök, de akár szakemberek (erdészek, hivatásos természetvédők) könyvtárának is hasznos darabja lehet ez a kötet.

Mindezeket túl számomra egyben egy speciális útikönyv is. A bemutatott helyszínek és nevezetes fák közül néhányat már magam is láttam, de ezeken kívül jónéhány felkeltette az érdeklődésemet. Már listáztam is, hogy melyiket akarom mindenképpen személyesen is felkeresni.

Egyébként erre biztatok is minden környékbeli lokálpatrióta természetjárót, de a távolabb élőket is. Tekintsenek „turisztikai” célpontnak egy-egy nevezetes famatuzsálemet. Már csak azért is, mert a fák ugyan sokáig élhetnek, ha hagyják őket, létük azonban időben mindenképpen korlátozott. Amíg egy műemlék templomot, egy szobrot megfelelő szakértelemmel és ráfordítással nagyon hosszú ideig meg lehet őrizni, a fák élete még akkor is véges, ha szakértelemmel és odaadással védik őket. Szóval addig kell őket meglátogatni, amíg lehet.

Ebben nagy segítséget nyújthat a „Fák és cserjék nyomában”. Ugyan magam nem vagyok hevült „faölelgető”, de egy évszázados tölgynek, bükknek, szilnek azért érzem az „auráját”, amikor a közelében vagyok. Ezzel valószínűleg nem vagyok egyedül. Abban pedig egészen biztos vagyok, hogy a fentebb ismertetett könyv szerzője is ilyen. A könyv önköltségi áron megrendelhető a szerzőnél (E-mail: flycatcher@vnet.hu).

Csóka György

